

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Національний університет «Острозька академія»

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Київський університет імені Бориса Грінченка

## **АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК**

Матеріали

ІХ Всеукраїнської наукової конференції

(м. Умань, 23 березня 2023 р.)

Умань

Візаві

2023

УДК 3:303.4(06)

A46

**Головний редактор:**

*Бержанір А. Л.*, кандидат соціологічних наук, доцент, виконувач обов'язків завідувача кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

**Редакційна колегія:**

*Балановський Я. М.*, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

*Запорожець М. О.*, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету  
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини  
(протокол № 14 від 30 березня 2023 р.)*

**Актуальні** дослідження суспільних наук : матеріали ІХ Всеукр. наук. А46 конф. (м. Умань, 23 берез. 2023 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького [та ін.] ; [голов. ред. А. Л. Бержанір ; редкол.: Я. М. Балановський, М. О. Запорожець]. – Умань : Візаві, 2023. – 276 с.

Збірник містить тези доповідей учасників ІХ Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні дослідження суспільних наук», яка відбулася 23 березня 2023 р. на базі історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали відображають результати досліджень учених, науково-педагогічних працівників, працівників органів державного управління, аспірантів та здобувачів вищої освіти з актуальних проблем суспільних наук та аналізу соціально-політичної і духовно-ідеологічної сфер життєдіяльності держави.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

# З М І С Т

## 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ

<b>Балановський Я. М.</b> СОЦІАЛЬНА МАТЕРІЯ У КОНТЕКСТІ СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ... 8	8
<b>Бержанір А. Л.</b> КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ ..... 13	13
<b>Гольд О. Ф.</b> ГЛОБАЛІЗМ – АНТИГЛОБАЛІЗМ: VS ГІБРИДНІСТЬ ТА КРЕОЛІЗАЦІЯ 16	16
<b>Корольова І. А.</b> УКРАЇНКА 2-Ї ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.: ЮРИДИЧНИЙ ТА СУСПІЛЬНИЙ ТИСК ..... 20	20
<b>Тітова Л. О.</b> СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ..... 28	28
<b>Троян С. С.</b> ЛЮДИНА (НА ПРИКОРДОННІ) ПРИКОРДОННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД..... 30	30
<b>Хміль В. В., Ващенко О. М.</b> ПРО ДЕЯКІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ..... 34	34

## 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТОЛОГІЇ

<b>Базиліук М. М.</b> ДОБРОВОЛЬЦІ КРАЇН БАЛТІЇ У СКЛАДІ ЗСУ..... 38	38
<b>Бержанір І. А.</b> ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 42	42
<b>Вонсович С. Г.</b> У ПОШУКАХ ТРАНЗИТОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ..... 44	44
<b>Дяченко І. А.</b> АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ЦІННІСНИЙ ВИМІР..... 48	48
<b>Кулик С. М.</b> ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ РЕФЕРЕНДУМІВ У КРАЇНАХ СВІТУ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА..... 52	52
<b>Максимчук О. В.</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ..... 57	57
<b>Малиновський В. Я.</b> ПРО РАШИЗМ..... 62	62
<b>Метелєв І. Т.</b> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЗАХИСТ ВСЕСВІТНЬОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ..... 66	66

<b>Миц І. І.</b>	
ПОЛІТИЧНИЙ МЕМ ЯК МАНІПУЛЯТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ....	70
<b>Ніколенко Ю. О.</b>	
ЦІЛІ ТА МОТИВИ СУБ'ЄКТІВ ВИБОРЧОЇ ІНЖЕНЕРІЇ.....	73
<b>Патійчук В. О.</b>	
СУЧАСНІ ЗОВНІШНІ БЕЗПЕКОВІ ЗАГРОЗИ ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	77
<b>Романюк Н. І.</b>	
СУТНІСТЬ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ЯК НОВОГО ТИПУ КОНФЛІКТУ XXI СТ. ....	81
<b>Щепановський Д. О.</b>	
МОДЕРНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПОЛІТИКО-ВЛАДНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	86
<b>3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ</b>	
<b>Астапова-Вязьміна О. І.</b>	
ЕПІСТЕМОЛОГІЧНИЙ АРГУМЕНТ «FAKE NEWS».....	91
<b>Гарбар С. В.</b>	
ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У СВІТОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	94
<b>Глушенко І. М.</b>	
ВИКОРИСТАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ПІДХОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	98
<b>Горкуша О. В.</b>	
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПОДІЙ.....	101
<b>Декарчук С. О.</b>	
ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	106
<b>Зайцев М. О., Запорожець М. О.</b>	
ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДІАЛЕКТИЧНИЙ ПРОЦЕС.....	108
<b>Запорожець М. О.</b>	
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН.....	116
<b>Кожушко Т. В.</b>	
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОСТСУЧАСНОГО БУТТЯ.....	120
<b>Корой І. М.</b>	
«ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ» М. ЛІПМАНА ЯК ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ.....	124
<b>Кошляба А. П.</b>	
ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	127

<b>Петришина С. В.</b> ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ ТА ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ.....	131
<b>Семко Я. С.</b> ПРАКТИКИ СПОЖИВАННЯ МАСОВОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ НОВИХ МЕДІА.....	135
<b>Труфанова А. О.</b> ЕСТЕТИЧНА ТЕОРІЯ В ПРАЦЯХ РОМАНА ІНГАРДЕНА.....	137
<b>Фицик І. Д., Фицик Л. А.</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМИ ПОЛЬСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ПІД ВПЛИВОМ ТРЬОХ ПОДІЛІВ РЕЧІ РОСПОЛИТОЇ.....	142
<b>Целковський Г. А.</b> НАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МІЖПРАВОСЛАВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	146
<b>Шакун Н. В.</b> ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ЧАСУ.....	150
<b>Шарган Ю. В.</b> ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ Ф. НІЦШЕ.....	154
<b>Шевченко С. Л., Шевченко О. В.</b> ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СВОБОДИ, ПРАВА ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ В ПОГЛЯДАХ ЕДГАРА БОДЕНХАЙМЕРА.....	157
<b>Ямчук П. М.</b> ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ОПІР УКРАЇНЦІВ НИЩЕННЮ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ І БУТТЄВИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ІСТОРИЧНОМУ ТА СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТАХ.....	161

#### 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ

<b>Василенко В. О.</b> ЯЗИЧНИЦЬКА ЛИТВА ТА ЇЇ ДОСЛІДНИКИ: ВИПАДОК РЕЛІГІЙНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЧИ ІНДИФЕРЕНТНОСТІ?.....	163
<b>Гаврилишина Н. А.</b> АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В КОНТЕКСТІ ГАСЕЛ «ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ».....	168
<b>Гноєва К. М.</b> КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ПОСТАТІ ІВАНА ВАГИЛЕВИЧА ЯК НАУКОВОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА.....	171
<b>Джагунова О. І.</b> ТУРКМЕНСЬКА «ДІАСПОРА» В УМАНСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	176

<b>Друганов В. А.</b> ПРОТИДІЯ МОСКОВСЬКОМУ ІМПЕРІАЛІЗМУ НА ДОСВІДІ АНТИБІЛЬШОВИЦЬКОГО БЛОКУ НАРОДІВ.....	182
<b>Киридон А. М.</b> СМИСЛОВІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ЯК СКЛАДНИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	186
<b>Комарніцький О. Б., Комарніцька Л. М.</b> ДІЯЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВО-ОБОРОННИХ ТОВАРИСТВ У СЕРЕДОВИЩІ СТУДЕНТІВ У 1920-ТІ – НА ПОЧАТКУ 1930-Х РР.: НА МАТЕРІАЛАХ ЖУРНАЛУ «СТУДЕНТ РЕВОЛЮЦІЇ».....	195
<b>Косяк С. М.</b> ІСТОРИЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЕТНОРЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНИ.....	198
<b>Мироненко А. П.</b> ВИХОВАННЯ ПОБОЖНОСТІ І ГРОМАДЯНСЬКИХ ЧЕСНОТ ЧЕРЕЗ ОСВІТУ: ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ЄЗУЇТСЬКИХ КОЛЕГІЙ ЄВРОПИ.....	203
<b>Присяжнюк Ю. А.</b> «ВОЛИНСЬКІ АФІНИ»: ОСТРОЗЬКИЙ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ОСЕРЕДОК НА ЗЛАМІ ХVІ – ХVІІ СТОЛІТЬ.....	206
<b>Скрипник О. М.</b> ПРОБЛЕМА РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН.....	211
<b>Терпан І. М.</b> ПРИДБАННЯ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ У ВИТРАТНІЙ ЧАСТИНІ СЕЛЯНСЬКИХ БЮДЖЕТІВ ДОБИ НЕПУ (1921–1929 РР.).....	215
<b>Чорний Б. О.</b> МІСТА КРИМУ У ТРЕВЕЛОГАХ ІНОЗЕМНИХ МАНДРІВНИКІВ КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ. ....	221

## 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗНАВСТВА

<b>Болотіна М. М.</b> МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	225
<b>Іващенко В. А.</b> СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СОРТІВ РОСЛИН В УКРАЇНІ У 2000-Х РР. ....	228
<b>Коваль Д. С.</b> ФІНАНСОВО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	232
<b>Коноваленко О. В.</b> МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	239
<b>Марич Н. І.</b> РЕАЛІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ У ЗВ'ЯЗКУ З РЕЛІГІЙНИМИ ПЕРЕКОНАННЯМИ.....	243

<b>Микитюк С. О.</b> ВИКЛАДАННЯ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	247
<b>Олійник О. М., Солошенко О. М.</b> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ У РОЗВИВАЮЧИХ КРАЇНАХ У ХХ СТ. ....	252
<b>Пархета В. І.</b> ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	256
<b>Подобедова О. В.</b> ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	260
<b>Рись В. Г.</b> ЮРИДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....	264
<b>Родік Т. П.</b> ПАРТИСИПАЦІЯ ЯК ОЗНАКА РОЗВИТКУ ГРОМАДИ.....	267
<b>Штефан О. О.</b> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ – НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА.....	271

**Тітова Л. О.,**  
викладач-стажист кафедри інформатики і ІКТ,  
Уманський державний педагогічний університет  
імені Павла Тичини

## **СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ГЕЙМІФІКАЦІЇ**

Розвиток та становлення особистості починається з раннього дитинства, саме тоді людина розпочинає досліджувати навколишнє середовище переважно за допомогою іграшок та ігор. При цьому гра, як одна з основних форм діяльності, «супроводжує» людину впродовж всього життя. Тому застосування гри є одним з найефективніших методів, що сприяє продуктивному засвоєнню знань та підвищенню результативності у різних сферах діяльності [2].

У сучасному суспільстві ігрові компоненти проникають до різних сфер життєдіяльності, підвищуючи при цьому рівень продуктивності, та найефективнішого впровадження технологія гейміфікації набуває саме в освітній діяльності.

У загальному розумінні технологія гейміфікації – це процес використання гри в неігрових ситуаціях, освітня ж гейміфікація передбачає застосування ігрових елементів, практик, технік у процесі здобуття знань, формування вмінь, навичок та ключових компетентностей.

Одним з важливих соціальних аспектів освітньої гейміфікації є підвищення рівня вмотивованості здобувачів до учбової діяльності. Проте використання елементів гейміфікації під час навчального заняття не має перетворювати його, безпосередньо, в традиційну гру, а цілі, мета та завдання такого заняття мають залишатись у межах стратегії вищої освіти [1]. Застосування технології гейміфікації безпосередньо під час навчання забезпечує збільшення активності здобувачів та їх захопленості освітнім процесом, підвищення рівня зацікавленості та покращення рівня навчальних досягнень.

Серед елементів гейміфікації освітнього процесу заслуговує на увагу система рейтингування здобувачів. За допомогою рейтингу учень чи студент

має змогу слідкувати за власними досягненнями в межах дисципліни, прогалинами у знаннях та працювати над їх заповненням. Це сприяє підвищенню рівня самоорганізації та самодисципліни учасників гейміфікованого процесу [1].

Окрім того, до соціальних аспектів застосування технології гейміфікації в освітньому процесі можна віднести такі:

– соціальна взаємодія – впровадження даної технології в процес навчання сприяє збільшенню рівня взаємодії та співпраці між здобувачами, вони мають змогу ділитись власним досвідом та знаннями, а також взаємодіяти на платформі гейміфікованого навчання, розвиваючи при цьому комунікативні навички та вміння працювати в команді;

– індивідуалізація освітнього процесу – навчання з використанням технології гейміфікації дозволяє здобувачам розвивати власну унікальність та ідентичність, що має значний вплив на підвищення рівня самовизначення та самооцінки;

– розвиток Soft Skills – гейміфіковане навчання надає можливість здобувачам розвивати м'які навички, зокрема критичне та логічне мислення, креативність, лідерство тощо.

Таким чином, освітня гейміфікація – це не просто використання ігрових елементів під час навчання, а складний соціальний процес, який включає в себе міжособистісну взаємодію, індивідуалізацію освітньої траєкторії, мотивацію до набуття професійних компетентностей та формування «м'яких» (соціальних) навичок.

### **Список використаних джерел:**

1. Кутянін О., Бурега В. Гейміфікація як фактор соціальної адекватності різних типів соціальних систем. *Габітус*. 2020. № 11. С. 7–12. URL: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.11.1>.

2. Лященко Т., Гришуніна М., Пічкур В. Гейміфікація як одна з інноваційних форм навчального процесу. *Управління розвитком складних систем*. 2018. № 35. С. 113–123.